

הוראה ולמידה: שפות

תוכנית לתואר שני M.ed.

שנת הלימודים תשפ"ד

ראש התוכנית להוראה ולמידה: שפות: ד"ר אימאן יונס
שעת קבלה : יום שני, 12:00 – 13:00, בתיאום מראש
מיקום: ורד 603/8
דוא"ל: eman.younis@beitberl.ac.il

סגל: ד"ר סאאיד בשארה, פרופ' עלי ותד, פרופ' קוסאי חאג יחיא, ד"ר אורלי חיים, ד"ר ספייה חסונה-
ערפאת, ד"ר מואניס טיבי, פרופ' אמארה מוחמד, פרופ' ענת סטבנס, ד"ר נג'ואן סעאדה, ד"ר מרעי עבד
אלרחמאן, ד"ר ירדן קדר, ד"ר ח'לוב קעואר

רכזת מנהלית: יארא חג' יחיא

מיקום: בניין ורד 603 חדר 6

yara@beitberl.ac.il | 09-7473184

בשנים האחרונות עולה ביתר שאת הצורך בידע לשוני מגוון ובאופני שיח שונים, שיאפשרו תקשורת בין-
אישית בין דוברי שפות שונות. בעידן הגלובליזציה לומד כל אדם להכיר ולהוקיר את שפתו ואת תרבותו,
אך בה בעת הוא נדרש ללמוד ולהכיר שפות נוספות במרחב הציבורי ולהתנהל לעיתים בשפות שאינן שפת
אמו גם במרחב הדיגיטלי. על כן לצד לימוד מעמיק של שפת האם, יש לעודד תלמידים רבים ככל האפשר
לרכוש שפות שונות נוסף על שפת האם שלהם.

רכישת שפה היא תהליך מורכב וממושך, שבמהלכו התלמיד רוכש את הכשירות הלשונית ומפנים אותה.
התוכנית המוצעת מספקת השכלה רחבה בתחום הידע השפתי: למידתו, הוראתו ויישומו, בין היתר על ידי
שיעורים המועברים בשלוש השפות השונות שבהן מתמקדת התוכנית: ערבית, אנגלית. בכך
מציידת התוכנית את המורים לשפות בכלים ובמיומנויות חשובים שסייעו להם לחזק את הידע השפתי
בקרוב כלל התלמידים.

מטרות התוכנית

מטרת התוכנית היא לטפח מומחים בתחום הוראת השפה לתלמידים בגילים שונים, באמצעות הרחבת בסיס הידע
בתהליכי למידה ואסטרטגיות הוראה. התוכנית מאפשרת העמקה בתחום הוראת השפה למורים, לגננות
ולמורים בחינוך המיוחד המלמדים אוכלוסיות שונות, בטווחי גיל שונים ובהקשרים
תרבותיים שונים. ולהלן דוגמא מהמטרות:

- לעדכן את הסטודנטים בתחום הדעת, כלומר השפות בשל היענות לצורכי המאה ה-21, ולצבור
ידע עשיר ושימושי בעידן הגלובליזציה.
- טיפוח מורה לומד מצד וחוקר מצד אחר כאורח חיים מקצועי.
- העמקת מיומנויות בניתוח ביקורתי של טקסטים בשלושת השפות.
- הבנה תיאורטית כוללת של הוראה ולמידה של שפות באשר הן, בגלל שהתוכנית מובנית על יסוד
שמתמקד בשפה.
- הכשרת מורים מומחים, שסייעו לשיפור ההישגים הלימודיים ויקדמו את תחום הוראת השפות.

ייחודיות התוכנית

6. התוכנית פותחה על פי מודל ייחודי המבוסס על יתרונות הרב-לשוניות של הסטודנטים.
7. התוכנית מתמקדת באסטרטגיות ההוראה והלמידה של השפות.
8. התוכנית מתמודדת עם השפות השונות (בהקשר זה: ערבית, עברית ואנגלית) במובן הכולל, כלומר קיימים יחסי גומלין והעשרה בין השפות, ואין הן נפרדות זו מזו. דבר זה בפני עצמו מסייע ליצירת אקלים לשוני עשיר בבית הספר, ותורם במתן פתרונות מוצלחים בתחום השפה במובנה הכולל.

למי מיועדת התוכנית?

התוכנית מופנית בראש ובראשונה לקהל יעד של סטודנטים ערבים רב-לשוניים, שהערבית היא שפתם הראשונה והם בעלי שליטה טובה גם בשפות עברית, ואנגלית יחסית. כמו כן התוכנית פתוחה גם למועמדים אשר השפה הערבית אינה שפתם הראשונה, אך שליטתם בערבית היא ברמה אקדמית גבוהה. על כל המועמדים לעמוד בדרישות הקבלה של התוכנית.

תנאי קבלה

בעלי תואר B.Ed. או B.A שלמדו התמחות שפתית למורים בחינוך היסודי או העל-יסודי באחד מהתחומים הבאים: לשון ו/או ספרות ערבית, לשון ו/או ספרות עברית, בלשנות ו/או ספרות אנגלית, בעלי ציון ממוצע של 80 לפחות בלימודי התואר הראשון ובעלי תעודת הוראה בתחום התמחות זה.

ולהלן פירוט תנאי הקבלה:

1. מורים לגיל הרך ולחינוך המיוחד בעלי ציון ממוצע 80 לפחות בלימודי התואר הראשון ובעלי תעודת הוראה. אשר למדו בתוכנית התואר הראשון שלהם חטיבה של ערבית בהיקף בין 10 – 15 ש"ש.
2. נוסף על שליטה טובה בשפה הערבית (ברמת שפת אם), נדרשת שליטה בסיסית ביתר השפות של התוכנית: יכולת לתקשורת בעל-פה וקריאת ספרות מקצועית. בקיאות זו תיבדק במסגרת ריאיון הקבלה לתוכנית.
3. כל מועמד יתקבל למקבץ השפתי על פי תחום הדעת שהוכשר אליו בלימודי התואר הראשון. בוגרי תואר ראשון במסלולים חינוך מיוחד והגיל הרך יוכלו להעמיק במקבץ השפתי בערבית
4. מורים המלמדים במגזר הערבי שיש להם שליטה בשפה הערבית, גם אם הם מתמחים בשפה האנגלית או העברית.
5. מורים המלמדים בחברה הערבית, בעלי שליטה בשפה הערבית על בוריה, גם אם הם מתמחים באנגלית או בעברית.
6. ראיון קבלה

מבנה תוכנית הלימודים (21 ש"ש)

לימודי תשתית : חובה 4 ש"ש

שפה וחשיבה, הוראת שפה בסביבה מתוקשבת ושיטות מחקר: כמותי ואיכותי

מקבץ שפתי כללי 12 ש"ש

שפה בהקשרים חברתיים ותרבותיים: בחירה 5 ש"ש

נוף לשוני, התפתחות הכשירות האוריינית, שונות לשונית ושונות תרבותית ומה שביניהן, שפה בעידן הגלובליזציה, הרפרטואר הלשוני הערבי בקרב דוברי הערבית בישראל, פרגמטיקה, סוגיות בבלשנות השוואתית.

למידה והוראה: 7 ש"ש

אסטרטגיות בהוראה ובלמידה שפת אם ושפות נוספות, תוכניות לימודים בשפה והערכתן, הוראת שפות לתלמידים לקויי למידה, מדיניות החינוך הלשוני בעולם הערבי, המורה כחוקר וכמבקר לשוני, מודלים של חינוך דו-לשוני.

מקבץ שפתי ייחודי 4 ש"ש התמחות, אחד מתוך שלושה מקבצים מוצעים לפי התמחות הסטודנטים.

ערבית – שפת אם

לשונה של הסיפורת

סוגיות בדיאלקטולוגיה ערבית

סמינריון: התפתחות לשונית ואוריינית בשפה הערבית

ערבית – שפה שנייה

לשונות במגע: עברית וערבית שפות הדרות בכפיפה אחת

סוגיות לשון בשירה ובסיפורת העברית בת ימינו

סמינריון: תהליכים ומגמות בגיבוש העברית התקנית בת זמננו

אנגלית – שפה זרה חקר הוראת

האנגלית כשפה זרה

אנגלית בישראל: מעמד ושימוש

סמינריון: תוכניות לימודים להוראת השפה האנגלית

היקף הלימודים

הלימודים מתקיימים בהיקף כולל של 21 ש"ש במשך שנתיים:

יום אחד בשבוע, יום שני תחילה משעות הצהריים

שנה א'

יום ב': 12:15 – 19:45

שנה ב'

יום ב': 12:15 – 19:45

בתוכנית

קורסים מקוונים וקורסים פרונטליים. הקורסים המקוונים מתחילים בשעה 8:30 ועד 11:45. המגמה היא להקל על המורים העובדים בבתי הספר, וגם לעודד מורים שיבואו ללמוד בתוכנית.

קורסי הבחירה יהיו פתוחים גם לסטודנטים בתוכנית תרבות ומורשת ערבית. כל תוכנית משתי התוכניות תציע שני קורסי בחירה.

מכיוון שמספר הסטודנטים בהתמחות עברית ואנגלית הוא קטן יחסית בהשוואה להתמחות ערבית, יהיה איגום (שנה א' – ב') של שני הקורסים המופיעים לעיל ללא הסמינריון במקבץ השפתי הייחודי, וילמדו אותם סטודנטים של שנה א' ושנה ב' יחד.

יתקבלו חריגים – חריגי ממוצע – בהיקף של 10% מהמכסה לקבלה, באישור המזכירות האקדמית.

מלגות: כל סטודנט/ית מצטיין בלימודיו בשנה א' יכול להיות מועמד שיקבל מענק מטעם המכללה בתחילת שנה ב'.

תוכנית הלימודים לפי שנים

סה"כ שעות	שנה ב		שנה א		מקבצים וקורסים
	סמסטר ב	סמסטר א	סמסטר ב	סמסטר א	
ש"ש 4	א. לימודי תשתית (חובה) 4 ש"ש (משותפים לכל תלמידי ה-M.Ed.)				
			1	1	מחקר כמותי ואיכותני בהוראה ולמידה של שפה
			1		שפה וחשיבה
				1	הוראת שפה בסביבה מתוקשבת
ב. מקבץ שפתי כללי - מקבץ משותף לכל התלמידים					
ש"ש 5	ב.1. שפה בהקשרים חברתיים ותרבותיים סה"כ: בחירה של 5 ש"ש				
		1			נוף לשוני
				1	התפתחות הכשירות האוריינית
		1			שונות לשונית ושונות תרבותית ומה שביניהן
		1			שפה בעידן הגלובליזציה
				1	הרפרטואר הלשוני הערבי בקרב דוברי הערבית בישראל
				1	פרגמטיקה
		1			סוגיות בבלשנות השוואתית
ש"ש 7	ב.2. למידה והוראה 7 ש"ש חובה				
				חובה	
			1	אסטרטגיות בהוראה ובלמידה: שפת אם ושפות נוספות	
	1			תוכניות לימודים בשפה והערכתן	
	1			הוראת שפות לתלמידים לקווי למידה	

סה"כ שעות	שנה ב		שנה א		מקבצים וקורסים
	סמסטר ב	סמסטר א	סמסטר ב	סמסטר א	
			1	1	סמינריון: מדיניות החינוך הלשוני בעולם הערבי
					עוד 2 קורסים
			1		המורה כחוקר וכמבקר לשוני
				1	מודלים של חינוך דו- לשוני
התמחות 4 ש"ש					
כל הסמינריונים במגוון ההתמחויות ייחשבו ש"ש 3					ג.1. ערבית שפת אם 4 ש"ש
		1			לשונה של הסיפורת הערבית
	1				סוגיות בדיאלקטולוגיה ערבית
	1	1			סמינריון: התפתחות לשונית ואוריינית בשפה הערבית
					ג.2. עברית שפה שנייה 4 ש"ש
		1			לשונות במגע: עברית וערבית שפות הדרות בכפיפה אחת
	1				סוגיות לשון בשירה ובסיפורת העברית בת ימינו
	1	1			סמינריון: תהליכים ומגמות בגיבוש העברית התקנית בת זמננו
					ג.3. אנגלית שפה זרה 4 ש"ש
		1			חקר הוראת האנגלית בשפה זרה
	1				אנגלית בישראל: מעמד ושימוש
	1	1			סמינריון: תוכניות לימודים להוראת השפה האנגלית
ש"ש 5 ש"ש 21					סה"כ